

นโยบายการป้องกันและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

Prevention Policy and Legal Measures Regarding Abortion in Muang District Ubon Ratchathani Province

ร.ต.อ. ณรงค์ ภูเยียมจิตร

Pol. Cap.Narong Phuyiamchit

ผศ. ดร. วรภุรี มุลสิน

Asst. Prof. Worabhuri Moolsin

E-mail : nrngkhph@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนโยบายการป้องกันและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งในอำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง และ
2. เพื่อศึกษานโยบายการป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัยพบว่า

1. การป้องกันการทำลายชีวิตทารกในครรภ์ และป้องกันมิให้หญิงที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องไปทำ
แท้งกับหมอเถื่อนดั่งนั้น ความมุ่งหมายของการมีความผิดฐานนี้ น่าที่จะขยายขอบเขตไว้มากกว่าเดิม เพราะ
หากกฎหมายมุ่งหวังผลในภายหลัง หญิงที่ตั้งครรภ์ก็กลัวที่จะไปหาหมอจริงมากกว่าหมอเถื่อน ในเรื่อง
นโยบายเกี่ยวกับสาธารณสุขของประเทศไทย ควรจะมีการแก้ไขกฎหมาย เกี่ยวกับการทำแท้ง ที่สอดคล้อง
กับความเป็นจริงในสังคมปัจจุบัน

2. รัฐบาลควรมีนโยบาย คัดกรองเด็กผู้หญิง และผู้ตั้งครรภ์เป็นศูนย์กลาง ให้ความเคารพและ
คุ้มครอง ความเป็นเจ้าของตัวเอง ศักดิ์ศรี ความเป็นส่วนตัว และความจำเป็นในเรื่องเพศและอนามัยเจริญ
พันธุ์ และรับประกันสิทธิมนุษยชน

คำสำคัญ: นโยบาย, มาตรการทางกฎหมาย, การทำแท้ง

Abstract

The Article of Prevention Policy and Legal Measures Regarding Abortion in
Muang District Ubon Ratchathani Province were 1) To study the legal measures related to
abortion 2) To study the policy of prevention and correction of pregnancy in Muang
District, Ubon Ratchathani Province.

The results of the research were as follow :

1) The prevention of the destruction of fetal life, and preventing women who
do not know what to do, such as to have an abortion with a barbarian/unlicensed doctor.
The purpose of this offense Should expand the scope, now more than ever. because if

the law aims for results in the future of Pregnant women are more daring to go to a real doctor than a barbarian/unlicensed doctor. The policy on public health of Thailand should therefore be an amendment to the law about abortion consistent with the reality of today's society.

2) The government should have a policy protect girls-young women, and the pregnant woman at the center for respect and protection of ownership, dignity, privacy and the need for sexual intercourse, and reproductive health and guaranteed human rights.

Keywords:- Policy, Legal Measures, Abortion

บทนำ

ย้อนกลับไปมองประวัติศาสตร์ของสังคมไทย กล่าวได้ว่า การทำแท้งของผู้หญิงไทยแต่โบราณเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับรัฐ ในขณะที่การทำแท้งกลายเป็นสิ่งผิดกฎหมายเมื่อมีการปรับปรุงกฎหมายไทยให้เป็นไปตามเงื่อนไขทางการเมืองในยุคจักรวรรดินิยม มีการประกาศยกเลิกกฎหมายลักษณะผัวเมีย และบังคับใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งรับเอาแนวคิดมาจากกฎหมายเยอรมันในกฎหมายดังกล่าว มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำให้แท้งลูกในมาตรา 260-264 ห้ามการรื้อดลูกนับแต่เด็กเริ่มปฏิสนธิจนถึงก่อนคลอด โดยไม่มีบทยกเว้นโทษในทุกกรณี กระทั่งการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาในเดือนมกราคมปี พ.ศ.2500 ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำให้แท้งลูก และบรรจุไว้ในมาตรา 301-305 ซึ่งบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญานี้ ได้ยกเว้นความผิดของการทำแท้งไว้สองกรณี คือ เมื่อมีความจำเป็นเนื่องจากสุขภาพของหญิง และเมื่อครรภ์นั้นเกิดจากการถูกข่มขืน กฎหมายนี้บังคับใช้มาจนปัจจุบัน โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ (เกียรติยศ ขวัญเซ่ง, 2555)

การทำแท้งไม่ใช่ปัญหาที่เพิ่งเกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ในอดีต และเริ่มมีการกล่าวถึงมากในสมัยกรีก โรมัน เรื่อยมาจนทวีความรุนแรงมากขึ้นในสมัยวิกตอเรียของประเทศอังกฤษ เนื่องจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว แม้ในปัจจุบัน นักศึกษาของจีนได้ทำแท้งถึง 13 ล้านครั้งมากที่สุดในโลก ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่หญิงสมรสแล้วจะทำแท้งเพื่อการเลือกเพศของลูก อันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลกำหนดให้แต่ละครอบครัวมีบุตรได้เพียง 1 คน เพื่อควบคุมปริมาณประชากรของประเทศ จากสถิติของรัฐบาลจีนในปี พ.ศ. 2551 มีการทำแท้งอยู่ในระดับ 9.2 ล้านครั้ง ส่วนในปี พ.ศ. 2553 มีการทำแท้งเพิ่มสูงขึ้น

ข้อมูลจากเอบีซีโพลล์เมื่อต้นปี 2553 พบว่าเยาวชนไทยร้อยละ 65 ไม่รู้วิธีการคุมกำเนิด และร้อยละ 64 ไม่รู้วิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยมีเพียงร้อยละ 21.1 ที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ร้อยละ 58.8 ใช้บางครั้ง และร้อยละ 20.1 ไม่เคยใช้เลย แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นไทยกำลังมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และนำไปสู่การตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อม โดยสวนดุสิตโพลรายงานเรื่องการตั้งครรภ์เมื่อไม่พร้อมว่า พบคุณแม่วัยรุ่นอายุน้อยกว่า 20 ปีที่คลอดลูกจากปี 2542 ที่มีร้อยละ 12.5 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.7 ในปี 2549 และสูงกว่าเป้าหมายที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ที่ร้อยละ 10

รายงานสาธารณสุข พบมีแม่วัยรุ่นอายุ 10-14 ปีในรอบ 10 ปีตั้งครรภ์กว่า 2.3 หมื่นราย ส่วนแม่วัยรุ่นอายุ 10-17 ปีใน 10 ปีตั้งท้องกว่า 6 หมื่นราย เฉลี่ยท้องก่อนวัยอันควร วันละ 173 ราย (ไอลอร์,

2559) การตั้งครรภ์ไม่พึงปรารถนาและทำแท้งแบบผิดกฎหมายในประเทศไทย เป็นปัญหาที่มีมายาวนาน โดยเฉพาะกลุ่มสตรีวัยรุ่นไทย ซึ่งส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องเพศด้วยตนเองและกลุ่มเพื่อน สื่อต่างๆ ที่เข้าถึงได้ง่าย ในสื่อสังคมปัจจุบัน

ทั้งนี้มีการวิจัยจำนวนมากรายงานตรงกันว่า วัยรุ่นหลายคนอยู่ด้วยกันและเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน โดยผู้ปกครองไม่ทราบ และมีความรู้เรื่องการตั้งครรภ์น้อย ทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่ถึงปรารถนา และนำไปสู่การทำแท้งแบบผิด

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่า อัตราการคลอดในกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 10-14 ปี รวม 23,615 ราย มีจำนวนมากที่สุดในปี 2555 จำนวน 3,710 ราย คิดเป็นเฉลี่ย 10 รายต่อวัน (<https://voicetv.co.th/read/1XRJ4-II9>)

เมื่อกลับมาพิจารณานโยบายด้านการทำแท้งในประเทศไทย ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่ระบุเรื่องการทำแท้งคือ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 305 ซึ่งระบุว่าการทำแท้งเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ยกเว้นเป็นการท้องที่มีผลมาจากการถูกข่มขืน หรือการท้องนั้นเป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้หญิงที่ท้องเอง เงื่อนไขนี้ทำให้ผู้หญิงที่ท้องจากสาเหตุอื่นๆ เช่น ท้องเพราะมีเพศสัมพันธ์แต่ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้ ไม่สามารถทำแท้งได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นสาเหตุให้ผู้หญิงเหล่านี้หันไปพึ่งพาศาลินิเทศทำแท้งเถื่อน ในแต่ละปีมีผู้หญิงจำนวนไม่น้อยตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ 300,000 รายต่อปีโดยผู้หญิง 300 คนต่อ 100,000 คน ได้รับอันตรายจากการทำแท้ง (ไอลอร์, 2559) ในขณะที่บางประเทศที่มีการเปิดกว้างด้านการทำแท้ง เช่น เนเธอร์แลนด์ กลับมีอัตราการทำแท้งต่ำที่สุดในโลก เพียง 9.7 ต่อจำนวนผู้หญิง 1000 คน (www.nytimes.com/2019/05/15/style/busy-philipps-abortion-youknowme.html)

ในอดีตมีความพยายามจะแก้กฎหมายอาญาเรื่องความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา 301-305 อยู่หลายครั้ง การเคลื่อนไหวเรียกร้องให้มีการปรับแก้กฎหมายทำแท้งเริ่มมีมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2517-2521 แต่จริงจังและเป็นรูปธรรมชัดเจน เมื่อปี พ.ศ.2522 เป็นต้นมา ช่วงเวลาที่ไปได้ไกลที่สุดคือ ระหว่างการร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ซึ่งระบุว่าจะต้องแก้มาตรา 305 โดยเพิ่มข้อยกเว้นให้ทำแท้งได้ถูกกฎหมายอีก 2 ประการ คือ เมื่อผู้หญิงที่ตั้งท้องมีปัญหาด้านสุขภาพกายหรือจิต และเมื่อการตั้งครรภ์เกิดจากการคุมกำเนิดล้มเหลวจากการปฏิบัติของแพทย์ แต่เมื่อกฎหมายผ่านสภาผู้แทนราษฎรไปแล้วในปี พ.ศ.2524 เกิดขบวนการที่ไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขกฎหมายนี้ โดยมีผู้นำขบวนการคือ พลตรีจำลอง ศรีเมือง (ยศในขณะนั้นคือพันเอก) ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์และเป็นผู้สนับสนุนด้วย ทำให้ความพยายามแก้ไขกฎหมายมาตรา 305 ในครั้งนั้นล้มไป จากนั้นก็มีความพยายามแก้กฎหมายอีกหลายครั้ง แม้แต่ช่วงสถานการณ์โรคเอดส์ระบาดอย่างรุนแรง ในช่วงปี พ.ศ.2530-2531 ความพยายามในการแก้กฎหมายของแพทยสภาก็ต้องพับเก็บไปเช่นกัน หลังจากนั้นองค์กรเอกชน นักวิชาการ และนักกฎหมายก็ออกมาเคลื่อนไหวเป็นระยะๆ โดยการเคลื่อนไหวครั้งล่าสุดเริ่มต้นขึ้นอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ.2544 แต่ยังคงอยู่ในระดับการพูดคุยและนำเสนอแนวคิดต่อสาธารณะมากกว่าจะพัฒนาเป็นร่างกฎหมายได้จริง

กฎหมายอาญาของไทยในปัจจุบันถือว่าการทำแท้งเป็นอาชญากรรมเช่นเดียวกัน การที่กฎหมายบัญญัติให้การทำแท้งลูกเป็นความผิด จึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญก็เพื่อเป็นการป้องกันการทำลายชีวิตทารกในครรภ์ที่จะเกิดมา อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายอาญาของไทย มีข้อยกเว้นให้หญิงสามารถทำแท้งได้โดยไม่ผิดกฎหมายเพียง 2 กรณี คือ เมื่อมีความจำเป็นต้องทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงซึ่งต้องเป็นการกระทำโดยแพทย์เท่านั้น เพื่อป้องกันหญิงให้พ้นจากอันตรายที่มีต่อชีวิตหญิงหรือเพื่อให้หญิงพ้น

จากอันตรายร้ายแรงที่มีต่อสุขภาพของหญิง โดยหญิงยินยอม การทำแท้งกรณีนี้เป็นเหตุที่รับรองตามหลักความจำเป็นที่เหนือกฎหมาย หรือเมื่อมีการตั้งครรภ์เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดทางเพศ เช่น ถูกข่มขืน กระทำชำเรา ถูกพาไปเพื่อการอนาจาร เป็นต้น

แต่ในสภาพความเป็นจริงของสังคมในปัจจุบัน หญิงมีเหตุผลในการจำเป็นต้องตัดสินใจทำแท้งมากกว่าสองเหตุผลดังกล่าว อาทิเช่น กรณีทารกในครรภ์มีปัญหาด้านสุขภาพ ซึ่งเนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้มีเครื่องมือในการตรวจวินิจฉัยสุขภาพทารกตั้งแต่อยู่ในครรภ์ว่าอยู่ในภาวะเช่นใด แพทย์จึงสามารถทราบล่วงหน้าได้ถึงสุขภาพทารกในครรภ์ เช่น สามารถตรวจพบว่าหากทารกคลอดออกมาแล้วจะต้องทนทุกข์จากความพิการรุนแรงหรือเป็นโรคร้ายแรงอย่างมาก เช่น โรคหัดเยอรมัน โรคธาลัสซีเมีย โรคเอดส์ โรคปัญญาอ่อน โรคทางกรรมพันธุ์อื่นๆ เป็นต้น หากปล่อยให้ทารกในครรภ์คลอดออกมาจะทำให้เกิดปัญหาหลายประการตามมา เช่น เด็กจะต้องได้รับความทนทุกข์ทรมานจากความพิการหรือโรคร้ายแรงที่เป็นอยู่ เช่น เป็นเด็กพิการทางสมองหรือที่เรียกว่า โรคดาวน์ซินโดรม (Down syndrome) มีความพิการทางร่างกาย เป็นโรคเอดส์ เป็นโรคเลือด หรือเป็นโรคทางกรรมพันธุ์ เป็นต้น ซึ่งทำให้ต้องทำการรักษาพยาบาลไปตลอดชีวิตของเด็ก ยิ่งก่อให้เกิดปัญหาเด็กมีปมด้อย อีกทั้งบิดามารดาของเด็กต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการรักษาพยาบาล ซึ่งรัฐอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายเหล่านี้โดยไม่จำเป็น และหากเด็กโตขึ้นไปแต่งงานมีครอบครัวก็อาจทำให้ลูกหลานของเขาเป็นโรคทางกรรมพันธุ์ เช่นเดียวกับเขา ซึ่งทำให้คุณภาพประชากรของประเทศด้อยลง นอกจากนี้หากบิดามารดาเสียชีวิตลง เด็กที่พิการหรือเป็นโรคร้ายแรงก็จะขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู ในที่สุดก็ตกเป็นภาระของรัฐในการเลี้ยงดูและรักษาพยาบาล เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษานโยบายการป้องกันและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งในอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้สตรีมีครรภ์น่าจะมีสิทธิวางแผนครอบครัวของตนเองด้วยการตัดสินใจทำแท้ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายการใช้เครื่องมือทำการประมงด้วยอวนทับตลิ่งในแม่น้ำมูล
2. เพื่อหาแนวทางการแก้ไขประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการใช้อวนทับตลิ่งหาปลาในแม่น้ำมูล

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง
2. เพื่อศึกษานโยบายการป้องกันการตั้งครรภ์ในอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย เชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก มีการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มกราคมถึงเดือน เมษายน พ.ศ. 2561 โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกมีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 20 คน

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยเริ่มเคร่งครัดในชนบธรรมเนียมประเพณีถือว่าการทำแท้งเป็นบาปอย่างมหันต์ โดยมีได้มีข้อบังคับห้ามไว้เป็นแต่เพียงประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเท่านั้น เพิ่งมาบัญญัติห้ามไว้เป็นต้วบทกฎหมายเมื่อร้อยกว่าปีมานี้เอง ในกฎหมายลักษณะอาญาเดิมมีบทบัญญัติห้ามการทำแท้งไว้อย่างเคร่งครัด โดยไม่ยกเว้นความผิดไม่ว่ากรณีใดๆ ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายเป็นประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกำหนดไว้ว่าแม้จะถือว่าการทำแท้งเป็นความผิด แต่ก็กำหนดข้อยกเว้นให้ทำแท้งได้ในบางกรณีเท่านั้น ความมุ่งหมายในการกำหนดความผิดฐานทำให้แท้งลูก

ความมุ่งหมายประการสำคัญ คือ การป้องกันการทำลายชีวิตทารกในครรภ์ และป้องกันมิให้หญิงที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องไปทำแท้งกับหมอเถื่อน จนเป็นเหตุให้มีอาการตกเลือด ต้องขูดมดลูกและรักษาอาการอักเสบที่เกิดขึ้นเนื่องจากการติดเชื้อจากการใช้เครื่องมือที่ไม่สะอาดเพียงพอ มีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายที่ว่าด้วยการทำแท้ง โดยถือว่าการกระทำที่ผิดทั้งทางโลกและทางธรรมเป็นส่วนใหญ่ กฎหมายจึงต้องกำหนดโทษให้ผู้ทำแท้งและผู้ยินยอมให้ทำแท้งต้องรับผิดทั้งสองฝ่าย เพื่อเป็นบทบังคับมิให้กระทำความผิดและหลีกเลี่ยงการกระทำผิดนั้น ประเทศไทยได้ก็ตามที่พยายามควบคุมการเกิดโดยมิได้กำหนดนโยบายวางแผนครอบครัวนั้น การทำแท้งที่ผิดกฎหมายจะเพิ่มอย่างรวดเร็ว และมีการลักลอบทำแท้งอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้แพทย์มีภาระหนักในอันที่จะต้องรับตัวคนไข้เนื่องจากการผิดพลาดจากการทำแท้งใดๆ ทำให้เกิดอันตรายแก่หญิง ต่อมาจึงมีผู้เห็นถึงอันตรายต่อสุขภาพและความเสื่อมโทรมของมารดาทั้งทำให้เกิดความพิการแก่หญิงมีครรภ์จนเป็นที่น่าวิตกและน่าห่วงใยเป็นอย่างมาก จึงต้องพิจารณาให้ความสงสารแก่หญิงเหล่านี้ แม้ว่าการแพทย์ปัจจุบันจะเจริญก้าวหน้าสามารถลดอัตราการตายจากการทำแท้งให้น้อยลง แต่ผู้ที่รอดชีวิตก็มีอาการทรมานทุกข์ทรมาน บางรายถึงกับไม่สามารถมีบุตรได้อีก เพราะเกิดการอักเสบทำให้ปีกมดลูกตีบตัน

เนื่องจากทารกที่อยู่ในครรภ์มารดา ยังไม่มีสภาพเป็นบุคคล (ประมวลกฎหมายแพ่งมาตรา 15) ดังนั้น การทำแท้งทารกที่ไม่มีสภาพเป็นบุคคล จึงไม่มีความผิดต่อชีวิตฐานฆ่าคนตายหรือความผิดต่อร่างกายฐานทำร้ายร่างกาย จึงต้องมีบทบัญญัติดังกล่าวไว้ ความผิดดังกล่าวเรียกว่า ความผิดฐานทำให้แท้งลูกหรือความผิดฐานรีดลูก การทำให้แท้งลูกหรือรีดลูก คือ การที่หญิงตั้งครรภ์และคลอดก่อนกำหนดและออกมาโดยไม่มีชีวิต โดยการทำลายทารกในครรภ์ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิไปจนถึงกำลังคลอด หรือคลอดออกมาแล้วแต่ก่อนมีชีวิตอยู่รอดเป็นทารก จะเป็นการกระทำที่ลูกตายโดยยังไม่มีอาการคลอด หรือกระทำเมื่อกำลังคลอดก่อนอยู่รอดเป็นทารกและมีสภาพเป็นบุคคลแล้ว แต่ต้องมิผลให้ทารกนั้นตายในครรภ์หรือ ตายก่อนอยู่รอดมีชีวิต ความมุ่งหมายของกฎหมายก็เพื่อช่วยเหลือหญิงที่ประพฤติดีผิดพลาดเป็นเหตุให้ตั้งครรภ์จึงบัญญัติกฎหมายที่บีบบังคับให้หญิงทำแท้งนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดเป็นเงื่อนไข โดยคำนึงทางด้านศีลธรรมและจารีตประเพณี โดยไม่ใส่ใจถึงความจำเป็นของหญิงในแง่อื่น เช่น หญิงที่สมรสแล้วแต่เนื่องจากความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ จึงยังมีบุตรไม่ได้ หรือใช้วิธีการวางแผนครอบครัวแล้วเกิดผิดพลาดโดยมิได้ตั้งใจ ดังนั้น ความมุ่งหมายของการมีความผิดฐานนี้ น่าที่จะขยายขอบเขตไว้มากกว่าเดิม เพราะหากกฎหมายมุ่งหวังผลในภายหลัง หญิงที่ตั้งครรภ์ก็กลัวที่จะไปหาหมอจริงมากกว่าหมอเถื่อน หมอเถื่อนก็จะหมดไปเองโดยปริยาย มิต้องปราบปรามแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ความมุ่งหมายอีกประการหนึ่งของกฎหมาย คือ ช่วยเหลือหญิงที่ถูกข่มขืน เพราะหากกฎหมายไม่กำหนดให้แพทย์ช่วยเหลือได้แล้ว ก็ไม่มีแพทย์คนใดกล้าช่วยเหลือ หญิงที่ถูกข่มขืนเหล่านี้ส่วนมากหาทางออกไม่ได้ มีความลึงเลใจจนครรภ์ใหญ่เกินกว่าที่จะทำแท้ง และอาจเป็นอันตรายถ้าทำแท้งกับหมอเถื่อน แต่หากโรงพยาบาลรับไว้ จะเป็นโอกาสอันดีที่นำผู้ป่วยมาหาแพทย์ตั้งแต่ระยะแรกของการตั้งครรภ์ และไม่เป็นการยากที่แพทย์จะช่วย ทั้งยังไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของหญิง

จากการสัมภาษณ์ ธัญลักษณ์ สุขจิตร์ ทนายความได้ให้สัมภาษณ์ว่า “เห็นด้วยควรจะมีการแก้กฎหมายในมาตรา 301 จากเดิมประมวลกฎหมายอาญามาตรา การทำแท้งเกือบทุกกรณีเป็นความผิด มีโทษจำคุกและปรับ น่าจะเปลี่ยนมาเป็นการทำแท้งช่วงที่อายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ ไม่มีความผิด (สัมภาษณ์, ธัญลักษณ์ สุขจิตร์, 11 มีนาคม 2561)

สอดคล้องกับ ชาญชัย ทศนาวิวัฒน์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ควรแก้กฎหมายอาญามาตรา 301 เพื่อให้สิทธิแก่ผู้หญิงที่ตั้งท้องแต่ไม่พร้อมที่จะมีบุตร เพราะเทคโนโลยีการแพทย์ก้าวหน้าแค่ 1 เดือนก็ทราบ ดังนั้นการแก้กฎหมายตั้งครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ก็น่าจะเหมาะสม (สัมภาษณ์ ชาญชัย ทศนาวิวัฒน์, 20 มีนาคม 2561)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษานโยบายการป้องกันและแก้ไขการตั้งครรภ์ในอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ประชาสัมพันธ์ และให้คำปรึกษากับภาคีเครือข่ายอื่นในชุมชน โดยคำนึงถึงการรักษาความลับ ความเป็นส่วนตัว และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของวัยรุ่น ให้ตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในชุมชนต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานีได้แก่ชุมชนแถวหาดวัดใต้ริมแม่น้ำมูล ชุมชนแถวบึงกาแซว หาดสวนสุข ชุมชนลับแล อายุ 14 ปี ถึงแม้ว่าจะมีการประชาสัมพันธ์ในชุมชนต่างจะประสบความสำเร็จค่อนข้างจะดี แต่ก็ยังมีวัยรุ่น ที่ยังไม่พร้อม และตั้งครรภ์ เช่น เอ (นามสมมติ) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “รู้ตัวว่าตั้งครรภ์ได้เดือนกว่า ๆ ก็บอกแฟนที่ทำงานอยู่ แฟนก็บอกให้ไปเอลูกออก เพราะยังไม่พร้อมยังเรียนอยู่ทั้งคู่ แ่อนาคตของแฟนกับเรายังมองไม่เห็นเลย เราไม่อยากให้ลูกออกมาเป็นเหมือนเรา แม้กระทั่งค่าเทอมเรายังไม่รู้เลยว่าจะไปหาที่ไหน เราอยากให้เขามีสั่งคมที่ดีกว่านี้ มีชีวิตที่ดีกว่านี้ (สัมภาษณ์ เอ (นามสมมติ), 1 มีนาคม 2561)

นอกจากนี้นโยบายการให้ความรู้แก่คนในชุมชนก็พบว่ามีปัญหาบางชุมชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ เพราะเป็นเรื่องส่วนตัวของวัยรุ่นไม่กล้าให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ เพราะเป็นเรื่องส่วนตัวไม่อยากจะเข้าก้าวก่ายในเรื่องส่วนตัวของวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ นอกจากนี้บางชุมชน คนในชุมชนก็มีอคติไม่อยากให้บุตรหลานมาเรียนรู้ในเรื่องเพศศึกษา การตั้งครรภ์ เพราะถือว่าเด็กไม่ควรจะเรียนรู้ในเรื่องเพศศึกษาไม่เหมาะสมกับสังคมไทย “ไม่อยากให้ลูกสาวเข้ามาเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา มันไม่เหมาะสม สมัยฉันพ่อแม่บอกว่าแก่แดด ก็จะได้ห้ามพูดถึงเรื่องรักใคร่ควรจะเน้นในเรื่องเรียนมากกว่า” (สัมภาษณ์ นางลำไย อยู่เกิด, 10 มีนาคม 2561)

ในเรื่องนโยบายเกี่ยวกับสาธารณสุขของประเทศไทย ควรจะมีการแก้ไขกฎหมาย เกี่ยวกับการทำแท้ง ที่สอดคล้องกับความเป็นจริง รัฐบาลควรมีนโยบาย คัดกรองเด็กผู้หญิง และผู้ตั้งครรภ์เป็นศูนย์กลาง ให้ความเคารพและคุ้มครอง ความเป็นเจ้าของตัวเอง ศักดิ์ศรี ความเป็นส่วนตัว และความจำเป็นในเรื่องเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ และรับประกันสิทธิมนุษยชนของบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีเหตุผลทางเศรษฐกิจ เช่นคนตกงาน หรือด้วยวุฒิภาวะไม่สามารถดูแลบุตรได้ ไม่ลงโทษด้วยวิธีอื่นๆ ต่อผู้หญิง เด็กผู้หญิง และผู้ตั้งครรภ์เนื่องจากการพยายามเข้าถึงหรือผ่านการทำแท้ง รวมไปถึงผู้ให้การช่วยเหลือและผู้ให้บริการในการทำแท้ง ในเมื่อมีเหตุผลจำเป็นในการทำแท้ง จากการสัมภาษณ์ ในเรื่องนโยบายเกี่ยวกับ

สาธารณสุขของประเทศไทย ดร. หจวน ชูเพ็ญ ได้ให้สัมภาษณ์ถึงนโยบายของรัฐต่อการทำแท้ง การทำแท้งมองได้สองมิติ เป็นการฆ่าที่ผิดกฎหมาย แต่การอยู่ในครรภ์ยังไม่คลอด ยังไม่ถือว่าเป็นบุคคล ดังนั้นการทำแท้งจะมองว่าผิดกฎหมาย ก็ไม่น่าจะถูกต้อนัก ถ้ามองในเชิงสังคม การทำแท้งทำให้เกิดความเสี่ยงสำหรับผู้ที่ไม่พร้อมจะมีบุตรต้องไปหาหมอเถื่อน เพื่อทำแท้ง อยากให้มองว่า การทำแท้งสำหรับผู้หญิงที่ไม่พร้อมที่จะมีบุตรน่าจะเป็นบริการเพื่อสุขภาพดีกว่า หน่วยงานรัฐโดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขจะได้เข้าไปดูแลสภาพปัญหาเกี่ยวกับการทำแท้ง น่าจะมีการแก้กฎหมายมากกว่า เพราะกฎหมายไม่สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม เพราะประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการทำความผิดเกี่ยวกับการแท้งนั้น ถูกตราขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ซึ่งยุคนั้นเทคโนโลยียังล้าสมัย ทำให้การทำแท้งเป็นเรื่องที่อันตราย ปัจจุบันแม้เทคโนโลยีทางการแพทย์ก้าวหน้าไปมาก แต่แพทย์ส่วนใหญ่ยังไม่กล้าทำ เพราะสุ่มเสี่ยงต่อการถูกตีความว่ากระทำความผิดกลายเป็นอาชญากร ทั้งนี้ข้อบังคับแพทยสภาที่มีอำนาจศักดิ์และสิทธิทางกฎหมายน้อยกว่าประมวลกฎหมายอาญาจึงอาจไม่สามารถคุ้มครองแพทย์ได้ นอกจากนี้ ผู้หญิงที่ต้องการทำแท้งยังมีความยากลำบากต่อการเข้าถึงบริการที่ปลอดภัย ดังนั้นน่าจะควรให้เข้าถึงผู้หญิงที่ยังไม่พร้อมจะมีบุตร ผู้ที่เกี่ยวข้องในสังคมต้องผลักดันเชิงนโยบายในการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน (สัมภาษณ์ ดร.หจวน ชูเพ็ญ มหาวิทยาลัยเกริก 5 มีนาคม 2561)

“อยู่ในชุมชนต้องหาเงินเรียน ด้วยการทำงานกลางคืน ไปทำงานเป็นสาวเชียร์เบียร์ จึงบอกกับแม่ว่าขอไปอยู่หอ ใกล้ที่ทำงานเพราะเลิกงานดึก จะเดินทางกลับบ้านก็ไม่ปลอดภัย ทำงานได้สามเดือนก็รู้จักกับแฟนในสถานบันเทิงที่ทำงานอยู่ และได้เสียกันตามประสาวัยรุ่น พอรู้ว่าตั้งครรภ์ก็บอกกับแฟน แฟนก็บอกเลิก หว่าเราไม่ป้องกัน ทะเลาะกันรุนแรงมาก เลยเลิกกัน กลับมานั่งทบทวน แ่อนาคตตัวเองเรายังมองไม่เห็นเลย เราไม่อยากให้ลูกออกมาเป็นเหมือนเรา แม้กระทั่งค่าเทอมเรายังไม่รู้เลยว่าจะไปหาที่ไหน ไม่อยากให้เขาเกิดมามีลำบากในขณะที่เรายังไม่พร้อม เราอยากให้เขามีสังคมที่ดีกว่านี้ ชีวิตที่ดีกว่านี้ ถ้าเราต้องทำงานหาเงินจนเลือดตาแทบกระเด็นจนไม่มีเวลาให้ลูก มันก็ถือเป็นความไม่พร้อมอยู่ดี จึงตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์หรือทำแท้งที่สถานพยาบาลแห่งหนึ่ง ซึ่งตามกฎหมายแล้วนี่ถือว่าเป็นความผิดอาญา” (สัมภาษณ์, ก้อย (นามสมมติ) 17 กุมภาพันธ์ 2561)

“ผู้หญิงที่ตัดสินใจทำแท้งไม่ควรถูกตัดสินว่ามีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา เพราะใครที่รักลูกในสายเลือดแต่ด้วยความจำเป็นไม่อยากจะให้มองว่าเป็นอาชญากร มันทำให้ดูว่าเป็นคนจิตใจอำมหิต” เก้ (นามสมมติ), 4 มีนาคม 2561)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความมุ่งหมายประการสำคัญ คือ การป้องกันการทำลายชีวิตทารกในครรภ์ และป้องกันมิให้หญิงที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องไปทำแท้งกับหมอเถื่อน จนเป็นเหตุให้มีอาการตกเลือด ต้องขูดมดลูกและรักษาอาการอักเสบที่เกิดขึ้นเนื่องจากการติดเชื้อจากการใช้เครื่องมือที่ไม่สะอาดเพียงพอ มีผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับกฎหมายที่ว่าด้วยการทำแท้ง โดยถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดทั้งทางโลกและทางธรรมเป็นส่วนใหญ่ กฎหมายจึงต้องกำหนดโทษให้ผู้ที่ทำแท้งและผู้ที่ยินยอมให้ทำแท้งต้องรับผิดชอบสองฝ่าย สอดคล้องกับ เกียรติยศ ขวัญเซ่ง (2555) ได้ศึกษาปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งพบว่า แพทย์ที่ทำแท้งให้หญิงอย่างปลอดภัย ถูกดำเนินคดี ผลก็คือ แพทย์ ตัดคุก หมอเถื่อนที่ทำให้หญิงตายกลับไม่ถูกดำเนินคดี (คำพิพากษาฎีกาที่ 954/2502 น.1262) ค่าทำแท้งก็แพง แพทย์ทำแท้งเถื่อนก็มีรายได้ เพราะไม่เสี่ยงภัยใดๆ กฎหมายที่ลงโทษหญิงที่ทำแท้งเพียงฝ่ายเดียวจึงเป็นกฎหมายขัดความเสมอ

ภาค ขัดกฎหมายรัฐธรรมนูญ ดังนั้นควรปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 305 ให้มีความชัดเจนมากขึ้น

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า นโยบายการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ประชาสัมพันธ์ และให้คำปรึกษากับภาคีเครือข่ายอื่นในชุมชน ในเรื่องสวัสดิการที่รัฐจัดให้แก่หญิงที่ตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมโดยคำนึงถึงการรักษาความลับ ความเป็นส่วนตัว และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของวัยรุ่น ให้ตระหนักในการป้องกันการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นในชุมชนต่าง ๆ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานีได้แก่ชุมชนแถวหาดวัดใต้ริมแม่น้ำมูล ชุมชนแถวบึงกาแซว หาดสวนสุข ชุมชนลับแล สอดคล้องกับ วิภาพร เตจิระโชติ (2559 :397-398) นโยบายด้านสังคม หรือสวัสดิการที่รัฐต้องจัดทำให้แก่หญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา หญิงเหล่านี้จึงมีสิทธิหรือสมควรที่จะได้รับการบริการจากสังคม ทั้งในด้านการให้คำปรึกษา การแนะนำ การดูแลให้ได้รับความปลอดภัย และการสนับสนุนด้านจิตใจ เพื่อจะให้หญิงที่ตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์เปลี่ยนใจที่จะตั้งครรภ์ต่อไป

สรุป

ผลการวิจัย เพื่อป้องกันการทำลายชีวิตทารกในครรภ์ และป้องกันมิให้หญิงที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องไปทำแท้งกับหมอเถื่อนดังนั้น ความมุ่งหมายของการมีความผิดฐานนี้ น่าที่จะขยายขอบเขตไว้มากกว่าเดิม เพราะหากกฎหมายมุ่งหวังผลในภายหลัง หญิงที่ตั้งครรภ์ก็กลัวที่จะไปหาหมอจริงมากกว่าหมอเถื่อน ในเรื่องนโยบายเกี่ยวกับสาธารณสุขของประเทศไทย ควรจะมีการแก้ไขกฎหมาย เกี่ยวกับการทำแท้งที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมปัจจุบันและรัฐบาลควรมีนโยบาย ค้ำครองเด็กผู้หญิง และผู้ตั้งครรภ์เป็นศูนย์กลาง ให้ความเคารพและคุ้มครอง ความเป็นเจ้าของตัวเอง ศักดิ์ศรี ความเป็นส่วนตัว และความจำเป็นในเรื่องเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ และรับประกันสิทธิมนุษยชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การป้องกันการทำลายชีวิตทารกในครรภ์ และป้องกันมิให้หญิงที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องไปทำแท้งกับหมอเถื่อน ดังนั้นควรจะมีการแก้ไขกฎหมายอาญามาตรา 301 และมาตรา 305

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า นโยบายการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ประชาสัมพันธ์ และให้คำปรึกษากับภาคีเครือข่ายอื่นในชุมชน ในเรื่องสวัสดิการที่รัฐจัดให้แก่หญิงที่ตั้งครรภ์ที่ไม่พร้อมโดยคำนึงถึงการรักษาความลับ ความเป็นส่วนตัว และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของวัยรุ่น ดังนั้นหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรจะมีการจัดสวัสดิการแก่หญิงที่ไม่พร้อมตั้งครรภ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะศึกษานโยบายช่วยเหลือและมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับการทำแท้งสำหรับสตรีที่ยังไม่พร้อมตั้งครรภ์

2.2 ควรจะทำวิจัยเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นโดยใช้สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- การเมือง. (2561). *ตะลึงข้อมูล 10 ปีแม่วัยรุ่น 10-17 ปีตั้งท้องกว่า 5 แสนราย วัยใส 10-14 ปีตั้งท้อง 2559*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 ราย เข้าถึงได้ที่ <https://voicetv.co.th/read/1XRJ4-II9>
- เกียรติยศ ขวัญเซ่ง. (2555). *ปัญหาในทางกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง. การค้นคว้าอิสระนิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง*.
- วิภาพร เนติจิโรชาติ. (2559). *มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมสำหรับการทำแท้ง. ดุษฎีนิพนธ์นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- ไอลอร์. (2559). *ยุติการตั้งครรภ์ด้วยการใช้ยาอย่างปลอดภัย อีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้หญิงไม่พร้อม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 เข้าถึงได้ที่ <https://ilaw.or.th/node/4297>
- New York Times. (2018). *Thousands of Women Have Shared Abortion Stories With New York Times*. Retrieved 12 February 2018 from www.nytimes.com/2019/05/15/style/busy-philipps-abortion-youknowme.html.
